

TÜBİTAK TÜRK TIP DİZİNİ KURALLARI

Hakan AKBULUT

TÜRK TIP DİZİNİ'NE KABUL İÇİN ARANAN KOŞULLAR

Türk Tıp Dizini çıkarılmaya başlandığı 1993/1994 yılından beri Ülkemizdeki sağlık dergileri bu dizine belirli kurallar çerçevesinde kabul edilmişlerdir. Dizine alınma kuralları her yıl güncellenerek bugünkü şeklini almıştır. Örneğin ilk ciltte toplu olarak bir önceki yıla ait dergiler seçilirken içerdiği makalelerinin yarısının araştırma yazısı olmasının yanı sıra araştırma makalelerinde İngilizce özet ve anahtar sözcük bulunması koşulları dizine alınmak için yeterli sayılmıştır. Zaman içinde dergilerin olanaklarının artması ve yaşanan kimi problemlerin getirdiği değişikliklerle 2006 yılı için aşağıda belirlenen kurallar dizine alınacak dergiler için uygulanmaya başlanmıştır (Tablo 1). Bu kurallar Türk Tıp Dizini Kurulu'nun 6 Aralık 2005 tarih, 53 sayılı toplantısında güncellenerek kabul edilmiştir.

Tablo 1. Türk Tıp Dizini'ne Kabul Edilme Koşulları (2006)

<p><i>A. Dergiler yıl içinde düzenli aralıklarla yayımlanmalı, derginin her sayısı, yayımlanması gereken tarihten itibaren en geç 4 ay içerisinde TÜBİTAK-ULAKBİM Türk Tıp Dizini Kurulu YÖK Binası B-5 Blok 06539 Bilkent-ANKARA adresine ulaştırılmalıdır. Postadaki gecikmeler dergi/yayınevi sorumluluğundadır. Dergilerin Ulaşma Durumu ile ilgili bilgiler ULAKBİM web sayfasında yer almaktadır.</i></p>
<p><i>B. Dergilerin tam adı, kısaltılmış adı, adresi, yayın aralığı ve tarihleri, editör ve yazar adları, soyadları ile güncel adresleri açık olarak yazılmalıdır. Dergilerde her bir sayının yayımlanacağı tarih (ay ve yıl) net olarak belirtilmelidir.</i></p>
<p><i>C. Dergiler bir yılda en az 3 sayı basılmalı, birleşik sayı basılmamalıdır. Özel sayı veya ek sayı niteliğindeki dergi sayıları değerlendirilmemektedir.</i></p>
<p><i>D. Bir yıl içindeki toplam araştırma makalesi sayısı 15'den az olmamalı ve toplam makale sayısının (araştırma makalesi, olgu sunusu, editöre mektup, derleme) en az %50'sini oluşturmalıdır.</i></p>
<p><i>E. Dergilerde danışman (hakem) değerlendirme sistemi bulunmalıdır. Danışman sayısı her makale için en az iki olmalıdır. Danışman değerlendirme raporları, Türk Tıp Dizini Kurulu'nun incelemesine olanak verebilecek şekilde beş yıl süreyle saklanmalı ve istenildiğinde Türk Tıp Dizini Kurulu'na ulaştırılmalıdır.</i></p>

Prof. Dr.Hakan AKBULUT
Ankara Üniversitesi Tıp Fakültesi Öğretim üyesi
akbulut@medicine.ankara.edu.tr

F. Makaleler Türkçe ve İngilizce başlık ve öz içermelidir.
G. Makalelerde Türkçe ve İngilizce anahtar sözcükler bulunmalıdır.
H. Dergiler her yayın yılı sonunda kendi yıllık konu ve yazar dizinlerini yayımlamalıdır. Sadece elektronik olarak yayınlanan dergilerde bu koşul aranmaz, ancak bu dergilerde arama motoru bulunmalıdır.
İ. Kültür Bakanlığı'ndan ISSN (Uluslararası Standart Süreli Yayın Numarası) alınmalıdır. ISSN derginin dış kapak sağ üst köşesinde ve künye sayfasında yer almalıdır.
J. Dergilerin tüm güncel iletişim adresleri (e-posta dahil) bulunmalıdır.
K. Makalelerde araştırma ve yayın etiğine uyulmalıdır. Dergilerin yayın kuralları içerisinde araştırma ve yayın etiğine uyum gerekliliği açık olarak belirtilmelidir.

Bu kurallar içerisinde özellikle araştırma makalesi sayısı (D maddesi) ve dergilerde hakem sisteminin bulunması (E maddesi) koşulu dizine alınacak dergilerde aranan olmazsa olmaz kalite koşulu olarak öne çıkmaktadır. Tablo 1 de belirtilen koşullardan ilk 3 tanesi (A, B ve C maddeleri) dergilerin daha düzenli ve uluslararası standartlara uygun olarak çıkmasını sağlamaya yönelik olarak belirlenmiştir. Yine yıl sonu sayılarında dergilerin konu ve yazar dizini bulundurulması koşulu bu bağlamda değerlendirilebilecek koşullardan biridir. Araştırma makalelerinde başlık ve öz bulundurulması zorunluluğu zaten makale yazmanın en temel unsurlarından biridir. Bunların ikinci bir dilden, özellikle İngilizce, tekrar verilmesi özellikle ülkemizde üretilen bilimsel bilgiye tüm dünyanın ulaşmasını kolaylaştırılması gereğinden ortaya çıkmıştır. Zaman zaman ülkemizde yabancı dilde yayınlanan dergilerde makalelere Türkçe özet konulması konusunda sıkıntılar yaşanmış ve izin kurulu bu konuda eleştiriler almıştır. Ancak ülkemizde üretilen bilimsel bilgiden ülkemiz araştırmacılarının öncelikle yararlanması ve bunu da en azından özet olarak bile olsa kendi dilinde okuyabilmesi gereğine inançtan dolayı bu koşul konulmuştur. Son yıllarda koşullar arasına yayın etiği konusu girmiştir. Türk Tıp Dizini Kurulu araştırma makalelerinde özellikle tüm dünyanın aradığı asgari gerekliliklere uyulmasını zorunlu görmüştür. Burada özellikle dergi editörlerine büyük iş düşmektedir. Ülkemizde yayınlanan dergilerde her ne kadar yayınlanan yazıların etik sorumluluğunun yazarlara ait olduğu genellikle vurgulansa da bu konuda dergi editörlerinin de çok dikkatli olması gerekmektedir. Dergilerinde yayına kabul ettikleri araştırma makaleleri etik yönden mutlaka gözden geçirmelidirler.

Son yıllarda elektronik yayıncılığın hızla gelişmesi ve yaygınlaşması ile günümüzde basılı olmayıp sadece elektronik olarak yayınlanan dergiler yayınlanmaya başlanmıştır. Akademik dünyada bu dergiler de tıpkı basılı dergiler gibi işlem görmektedir. Dolayısıyla bu dergiler de Türk Tıp Dizini'ne alınmaya başlanmıştır. Doğal olarak bu dergilerde aranan koşullarda elektronik ortam özelliklerine uyum sağlamak amacıyla bazı değişikliklere gidilmiştir. Tablo 2. de elektronik dergilerde aranan koşullar verilmiştir.

Tablo 2. Türk Tıp Dizini'nde Elektronik dergilerde 2006 yılı için aranan koşullar

1. Dergiler yıl içinde düzenli aralıklarla yayımlanmalı, derginin her sayısı için, yayımlanması gereken tarihte elektronik posta aracılığı ile TÜBİTAK-ULAKBİM Türk Tıp Dizini Kurulu'na (tip@ulakbim.gov.tr) yayınlandı bilgisini iletmesi gerekmektedir. Ayrıca her sayı Elektronik Formatta Dergi Kayıt Standardına uygun olarak CD'ye kaydedilip TÜBİTAK-ULAKBİM Türk Tıp Dizini Kurulu YÖK Binası B-5 Blok 06539 Bilkent-ANKARA adresine ulaştırılmalıdır. Postadaki gecikmeler dergi/yayınevi sorumluluğundadır.
2. Dergilerin tam adı, kısaltılmış adı, adresi, yayın aralığı ve tarihleri, editör ve yazar adları, soyadları ile güncel adresleri açık olarak dergi ana sayfasında belirtilmelidir. Dergilerde her bir sayının yayımlanacağı tarih (ay ve yıl) açıkça yer almalıdır.
3. Dergiler bir yılda en az 3 sayı yayımlanmalı, birleşik sayı yayımlanmamalıdır. Özel sayı veya ek sayı niteliğindeki dergi sayıları değerlendirilmemektedir.
4. Bir yıl içindeki toplam araştırma makalesi sayısı 15'den az olmamalı ve toplam makale sayısının (araştırma makalesi, olgu sunusu, editöre mektup, derleme) en az %50'sini oluşturmalıdır.
5. Dergilerde danışman (hakem) değerlendirme sistemi bulunmalıdır. Danışman sayısı her makale için en az iki olmalıdır. Danışman değerlendirme raporları, Türk Tıp Dizini Kurulu'nun incelemesine olanak verebilecek şekilde beş yıl süreyle saklanmalı ve istenildiğinde Türk Tıp Dizini Kurulu'na ulaştırılmalıdır.
6. Makaleler Türkçe ve İngilizce başlık ve öz içermelidir.
7. Makalelerde Türkçe ve İngilizce anahtar sözcükler bulunmalıdır.
8. Konu ve yazar taraması yapabilmek amacıyla uygun arama motoru bulunmalıdır. Arama motorunun bulunmadığı durumlarda dergiler yıllık konu ve yazar indeksi yayınlamak zorundadır.
9. Kültür Bakanlığı'ndan ISSN (Uluslararası Standart Süreli Yayın Numarası) alınmalıdır. Derginin ana sayfasında, dergi adı ile birlikte mutlaka belirtilmelidir.
10. Dergilerin tüm güncel iletişim adresleri ana sayfada bulunmalıdır.
11. Makalelerde araştırma ve yayın etiğine uyulmalıdır. Dergilerin yayın kuralları içerisinde araştırma ve yayın etiğine uyum gerekliliği açık olarak belirtilmelidir.

TÜRK TIP DİZİNİ'NE KABUL EDİLEN DERGİLERDE 2006 YILI İÇİN EK OLARAK İSTENENLER

Dizine kabul edilme koşullarının yanı sıra dergilerimizin şekil ve görsel içerik açısından kalitesinin artırılması amacıyla bazı ek önerilerde bulunulmuş ve dergi editörlerinin bu konulara da dikkat etmeleri istenmiştir. Tablo 3. de belirtilen bu öneriler dizine kabul edilme açısından Tablo1 ve 2 deki gibi bir ön koşul değildir. Ülkemizde yayınlanan makalelere ulaşmada yaşanan sıkıntılar öteden beri her araştırmacı tarafından dile getirilmektedir. Özellikle bir çok derginin yayınlandığı şehir veya kurum dışında dağıtılmadığı herkes tarafından bilinmektedir.

Bu ve benzeri sıkıntılar nedeniyle ülkemizde üretilen bilginin yaygınlaştırılması bu makalelere ulaşımı kolaylaştırmak amacıyla Türk Tıp Dizini bu araştırma makalelerini tam metin olarak web ortamına koymayı planlamıştır. Türk Tıp Dizini Kurulu bu uygulamanın araştırmacılarımızın işini kolaylaştırması yanı sıra dergilerimizin atıf (sitasyon) sayılarını arttırmaya ve ayrıca araştırmalarda ve tez çalışmalarında da tekrarları (duplikasyonu) önleyebileceğine inanmaktadır. Ayrıca ülkemizde yayınlanan makalelere atıfta bulunmanın hem yayıncılığımızın gelişmesine ve hem de araştırmacılarımızın dünyada tanınmasında kolaylık sağlayacağı için bu konunun özendirilmesinde yarar vardır.

Tablo 3. Türk Tıp Dizini'ne kabul edilen dergilerin 2006 yılı için uyumasında yarar görülen öneriler

A. 2006 yılından itibaren dergilerin sanal ortamda da tam metin olarak bulunmaları önerilmektedir. Dergiler makalelerini elektronik ortamda (Elektronik Formatta Dergi Kayıt Standardına uygun olarak) ULAKBİM'e ulaştırabileceklerdir.
B. Makalelerde "Index Medicus: Medical Subject Headings" standartlarına uygun Türkçe ve İngilizce anahtar sözcükler bulunmalıdır.
C. Ulusal yayıncılığın gelişimi açısından, editörler ulusal dergilerimizin kaynak gösterilmesini özendirmelidir.
D. Dergiler, makalelerin bütünlüğünü bozmamak açısından reklamlara makale içinde yer vermemelidir.
E. Reklamlara sayfa numarası verilmemelidir.
F. Dergide yayımlanan makaleler, içindekiler sayfasında ve makale başlık sayfalarında türlerine göre (araştırma, olgu sunusu, derleme vb) sınıflandırılarak basılmalıdır.
G. Dergi basımında asitsiz kağıt kullanılmalıdır.

Son olarak ULAKBİM de yürütülen veri tabanları çalışmalarında, teknik standartlaşma sağlanabilmesi amacıyla dergilerde yer alan makale özetlerinin en az 9 punto büyüklüğünde olması ve italik karakter kullanılmaması önerilmektedir.

KAYNAKLAR :

- 1) *Türk Tıp Dizini 1993, TUBİTAK Yayınları, Ankara*
- 2) <http://www.ulakbim.gov.tr/cabim/vt/uvvt/tip/>